

Daniyor Kitobi — O‘ttiz Oltinchi Raqam

Navuxadnazar ramziy bashorati: Millerit harakatining tarixiy yo‘l belgilari va Ulay daryosi haqidagi muhrlangan vahiyni ochilishi

Jeff Pippenger

2023-12-31

Doniyor kitobining birinchi bobi 1840-yil 11-avgustdan 1844-yil 22-oktabrgacha bo‘lgan birinchi va ikkinchi farishtalarning tarixini ifodalaydi. Doniyor kitobining to‘rtinchi bobi ham miloddan avvalgi 723-yildan 1844-yil 22-oktabrgacha bo‘lgan birinchi va ikkinchi farishtalarning tarixiga taalluqlidir. Albatta, buni “satr ustiga satr” bo‘lgan keyingi yomg‘ir metodologiyasiz ko‘rish imkonsizdir.

To‘rtinchi bobdagi Navuxadnazar nihoyatda murakkab bashoratli timsoldir. Uilyam Miller tarixida Ulay daryosi vahiyni muhrdan ochilishini ko‘rib chiqishni boshlarkanmiz, uning nimani ifodalashini o‘zimizga eslatib qo‘yish muhimdir. Navuxadnazarning ikkinchi tushi, Uilyam Millerning ikkinchi tushidan kam bo‘lmagan tarzda, Doniyor kitobini butunlay bir-biriga to‘qib turuvchi bashoratli ip bo‘lgan Levitik yigirma oltidagi “yetti vaqt”ni ifodalagan. Doniyor to‘rtinchi bobdagi Navuxadnazarning tushini talqin qilganida, uni kelayotgan hukm haqida ogohlantirdi va shu orqali 1798-yildagi “oxirzamon”da tarixga kirib kelgan birinchi farishtaning xabarini timsol etdi.

Nabuxadnazorga kelishi haqida ogohlantirilgan hukm yetib kelganida, uning kelishi tergov hukmi boshlangan 1844-yil 22-oktabrni timsolladi. To‘rtinchi bobda Daniel tomonidan berilgan ogohlantirish xabari ham, shu ogohlantirish xabariga bog‘liq hukmning kelishi ham “soat” so‘zi bilan ifodalangan edi. Nabuxadnazar hukmining “soati” birinchi farishtaning xabaridagi Xudoning hukmining “soati”ni ifodaladi. U, shuningdek, Xudoning ijro etuvchi hukmi boshlanadigan yakshanba qonunining “soati”ni ham timsolladi. Doniyor kitobining to‘rtinchi bobida 1798-yilda birinchi farishtaning xabarining kelishini va 1844-yil 22-oktabrda uchinchi farishtaning kelishini ifodalovchi, “soat” so‘zi bilan ramziylashtirilgan qism, so‘ngra takrorlanadi va kengaytiriladi. Takrorlash va kengaytirish usuli bashoratda qayta-qayta uchraydigan bashoratli usul bo‘lib, ayniqsa Doniyor kitobida alohida namoyon bo‘ladi.

Navuxadnazar hukmning “soati”ga, ya‘ni “yetti vaqt”ga yetib kelganida, bu uning hukmi boshlandi, va u shimol podshohi sifatida miloddan avvalgi 723-yilda Isroilning shimoliy shohligi ustiga keltirilgan hukmni ifoda etdi. Unga bir hayvonning yuragi berildi, Muqaddas Kitob bashoratida esa hayvon shohlikni anglatadi; va miloddan avvalgi 723-yildan boshlab 1798-yilgacha u Doniyor kitobida tez-tez mavzu bo‘ladigan majusiylilikning ikki shaklini ifoda etdi.

U o‘n ikki yuz oltmish kun davomida, ya‘ni o‘n ikki yuz oltmish yilni ifodalagan holda, butparast vayron qiluvchi hokimiyatni ifoda etdi; so‘ngra yana boshqa o‘n ikki yuz oltmish kun davomida, ya‘ni o‘n ikki yuz oltmish yilni ramziy bildirgan holda, u papalikning vayron qiluvchi hokimiyatini ifoda etdi. Har ikkala vayron qiluvchi hokimiyatning yuragi bir xil edi, chunki papalizm — bu

shunchaki masihiylik e'tirofini kiyib olgan butparastlikdir.

Danielning o'n ikkinchi bobida aniqlangan ramz bo'lgan "kunlarning oxirida", ya'ni 1798-yildagi "oxir zamonda", uning shohligi o'ziga qaytarildi. Daniel 4 ning guvohligi va Bashorat Ruhi shuni ko'rsatadiki, uning shohligi "kunlarning oxirida" o'ziga qaytarilganida, u tavba qilib o'zgargan odam edi. Shundan so'ng u to'rtta muhim haqiqatning bashoratli ramziga aylanadi. U o'zining "yetti zamon"ining birinchi yarmida o'zi ifoda etgan butparastlikning ajdarho qudrati bilan, "yetti zamon"ining oxirgi yarmida o'zi ifoda etgan mahluq qudrati o'rtasidagi bashoratli bog'lovchiga aylanadi. 1798-yilda tiklangan shohlik sifatida turgan holda, u shu ikki qudratning ramzi sifatida, keyin Tir fohishasi unutilgan paytda yetmish ramziy yil davomida hukmronlik qilishi kerak bo'lgan vayron qiluvchi uchinchi qudratni (soxta payg'ambarni) ifoda etadi. Bobil shohi sifatida Navuxadnazar oxirgi kunlarda zamonaviy Bobilga aylanadigan uch qudrat o'rtasidagi bashoratli bog'liqlikni ifoda etadi; bu esa keyinchalik dunyoni Armageddonga olib boradi.

U, shuningdek, Qo'shma Shtatlarning yer hayvoni sifatidagi tug'ilishini ham ifodalagan edi; bu 1798 yilda qo'zidek boshlangan bo'lib, uning imonga kelish tajribasi orqali ramziy ifoda topgan. Ayni bir paytda u yer hayvonining ikki shoxini ham ifodalar edi; bu shoxlar Qo'shma Shtatlarning qudratini ifodalovchi Respublikachilik va Protestantizm bo'lib, aynan shu narsa uning dunyodagi eng ma'qul ko'rilgan millatga aylanishiga imkon bergan edi. Biroq, ramziy yetmish yilning oxirida o'sha ikki shox keyin murtad Respublikachilik va murtad Protestantizm sifatida ifodalanar edi, va har ikkala shox ham ikki toifaga bo'linar edi. Respublikachilikning shoxi muqaddas Konstitutsiya tamoyillarini oshkora mensimaydigan Demokratik partiyadan hamda o'zini Konstitutsiyaning himoyachisi va peshvosi deb da'vo qiladigan, ammo amalda Konstitutsiyaning muqaddas tamoyillarini inkor etib, o'sha muqaddas hujjatdagi tamoyillar o'rniga urf-odat va an'analarni ustun qo'yadigan Respublikachilar partiyasidan iborat bo'lar edi.

Bu ikki tomon Masih davrida sadduqiylar va farziylar orqali timsollantirilgan edi. Sadduqiylar va farziylar ruhi murtad Protestantizmning shoxida ham namoyon bo'ladi; bir toifa yakshanba ibodatini, ikkinchisi esa Shabbat ibodatini qo'llab-quvvatiradi. Navuxadnazar milodiy 1798-yilda, "kunlarning oxirida", tavba qilib o'zgargan holatida Amerika Qo'shma Shtatlarini va yer hayvonining har ikkala shoxini munosib tarzda ifodalaydi. Uchala ramz ham — yer hayvoni va uning ikki shoxi — qo'zichoqdan ajdahoga aylanishi uchun belgilab qo'yilgan edi.

Navuxadnazar o'zining "yetti vaqt"i nihoyasida, o'zining so'zma-so'z Bobil shohligini oxirgi kunlardagi zamonaviy Bobilning timsoli sifatida aniqlab beradigan bog'lovchi bo'g'inni ifodaladi; bu zamonaviy Bobil ajdarho, mahluq va soxta payg'ambardan tarkib topgandir. U, shuningdek, Sur fohishasi unutilgan yetmish ramziy yil davomida qo'zichoqdan ajdarhoga o'zgaradigan, ikki shoxli yer mahluqi orqali ifodalangan uchta bashoratli mavjudotni ham ifodaladi. Uning so'zma-so'z shohligi aynan yetmish ramziy yil hukmronlik qiladigan shohlikning timsoli bo'lishi nihoyatda chuqur ma'nolidir.

To'rtinchi bobdagi Navuxadnazar ramziyoti birinchi bob ustiga qo'yilishi lozim. Bu tatbiq qilinganda, u Millerchilar tarixining yo'l-belgilarini birlashtiradi va o'sha paytda muhrdan ochilgan Ulai daryosi vahiylarining bir necha haqiqatlarini tasdiqlaydi. Millerchilar harakatining

asosi va markaziy ustuni Doniyorning sakkizinchi bobi, o‘n uchinchi va o‘n to‘rtinchi oyatlaridagi savol va javob edi. Savol shunday edi: “Kundalik qurbonlik, vayron qiluvchi gunoh va muqaddas joy hamda lashkar oyoq osti qilinishi to‘g‘risidagi vahiy qancha vaqt davom etadi?”

Muqaddas Kitobga qo‘shilgan yuzlab, hattoki minglab so‘zlar ichida ilhom matnga tegishli emas deb aynan faqat qo‘shilgan “qurbonlik” so‘zini ko‘rsatadi. Bu so‘z o‘rinli ravishda olib tashlanganda, “kundalik” va “gunoh” vayron qiluvchi ikki alohida kuch ekanini ravshan ko‘rsatadi. Opa Uayt “qurbonlik” so‘zi insoniy donolik bilan qo‘shilganini va matnga taalluqli emasligini aniq ko‘rsatadi; ayni o‘sha parchada u, shuningdek, Millerchilar “kundalik”ni majusiylilik deb belgilashda to‘g‘ri bo‘lganlarini ham ko‘rsatadi. O‘n uchinchi oyatdagi savol tarkibidagi grammatik atamalar Masih tomonidan Opa Uaytning yozuvlari orqali diqqat bilan aniqlab berilgan; va matnlar hamda ilhom bilan berilgan qo‘shimcha ko‘rsatmalar bilan boshqarilganda, savol shunday bo‘ladi: “Muqaddas maskanni ham, Xudoning xalqini ham oyoq osti qilishi kerak bo‘lgan majusiylilik va papalik degan ikki vayron qiluvchi kuch haqidagi vahiy qancha vaqt davom etadi?”

Shunday ekan, Navuxadnazar 1798-yilda, ya‘ni “oxirat vaqti”da joylashtirilganida, u tavba qilgan bir insonni ifodalaydi va shu bois Adventizmning markaziy ustuni hamda poydevorini tushunadigan “donolar”ni ifodalaydi. Uning tavbasi o‘sha vaqtda muhrdan chiqarilgan “bilimning ortishi”ni tushunadigan “donolar”ni aniqlab beradi, biroq uning o‘ziga xos bashoratli ramziyati bevosita shunday tarixni tasvirlaydiki, u “majusiylilik va papachilikning xarob qiluvchi kuchi Xudoning xalqini (lashkarni) va Xudoning muqaddas ma‘badini qachongacha oyoq osti qiladi?” degan savolning mavzusidir. “Bilimning ortishi”ni tushunadigan “dono bokira”ning ramzi sifatida u Uilyam Millerni ifodalaydi, chunki Miller 1798-yilda, “oxirat vaqti”da boshlangan tarixda “dono” bo‘lganlarning ramzidir.

Nabuxadnazar “oxirzamon”ning yo‘l-belgisining ramzidir va birinchi bob bilan qiyoslab qo‘yilganda, u o‘sha vaqtda birinchi farishtaning kelishini ham ifodalaydi, chunki to‘rtinchi bobda Doniyor Nabuxadnazarga ogohlantirish xabarini yetkazadigan “soat” birinchi farishta kelgan paytni belgilaydi, va bu 1798 yil edi. Nabuxadnazarning hukmi yetib kelgan “soat” 1844 yil 22 oktyabrda Xudoning tergov hukmining boshlanishidagi “soat”ni ifodalaydi. To‘rtinchi bobdagi Nabuxadnazar ramziyligi hosil qiladigan yo‘l-belgilar miloddan avvalgi 723 yil, 538 yil, 1798 yil (“oxirzamon”) va 1844 yil 22 oktyabrdir.

Doniyor kitobining birinchi bobidagi Millerchilar tarixining belgilovchi nuqtalari miloddan avvalgi Yehoqiyim bilan boshlanadi; u 1798 yilda “oxirzamon vaqti”da kelib yetgan birinchi xabarning quvvatlantirilishining ramzidir. Yehoqiyim orqali ifodalangan birinchi xabarning quvvatlantirilishi 1840 yil 11 avgustni belgilaydi. Yehoqiyimning zabt etilishi Bobil hukmronligining yetmish yilini boshlab beradi; bu davr Kirus farmoni bilan yakun topadi. Doniyorning birinchi bobi uch bosqichli sinov jarayonini ko‘rsatadi: u taomga oid sinov sifatida ifodalanib, undan keyin ko‘rish orqali sinov keladi va oxir-oqibat lakmus sinovi bilan yakunlanadi. Bu uch sinov 1840 yil 11 avgustni ifodalaydi; aynan o‘sha paytda Iso Masihning O‘zidan kam bo‘lmagan qudratli farishta osmondan kichik bir kitob bilan tushib kelgan edi, va o‘sha kezlarda Xudoning xalqi uni “yemoq”lari kerak edi; xuddi Doniyor va uch sodiq yigit Bobilning taomini emas, balki dukkakli ozuqani yeyishni

tanlaganlari kabi.

O'sha jarayonning ikkinchi sinovi Protestant cherkovlarining Millerning xabarini (birinchi farishtaning xabarini) rad etishining namoyon bo'lishini ifodaladi; shunda Millerchilar harakati bilan keyinchalik murtad Protestantizm sifatidagi bashoratli rolini boshlagan Protestant cherkovlari o'rtasidagi farqni ko'rish mumkin bo'ldi. Bu ikki toifa o'rtasidagi farq, samoviy ozuqani yeb, Bobil taomi o'rniga, Doniyor va uch nafar sodiq kishining badanlari ko'rinishda yanada sog'lomroq va semizroq bo'lib ko'ringanidek, xuddi shunchalik yaqqol edi. O'sha farq 1843-yilgi Muqaddas Kitobiy yilning oxirida (1844-yil 19-aprel), o'n bokira haqidagi masalning kechikish vaqti yetib kelganida, yaqqol namoyon bo'ldi.

Lakmus sinovi bo'lgan uchinchi sinov 1844-yil 22-oktyabrni ifodalardi; o'sha kuni, uch yildan so'ng, "soat" yetib kelganida, Navuxadnazar shaxsan o'zi hukm chiqarib, Doniyor va uch sodiq yigitni Bobilning dono kishilaridan "o'n karra" afzal deb e'lon qildi. Doniyor kitobining to'rtinchi bobini birinchi bob ustiga qo'yish, 1798-yildagi "oxirzamon vaqti"dan boshlab Millerchilar tarixining yo'l belgilarini hosil qiladi: 1840-yil 11-avgustda birinchi farishtaning xabariga kuch berilishi; 1844-yil 19-apreldagi birinchi umidsizlik; va 1844-yil 22-oktyabrdagi buyuk umidsizlik.

Millerchilar tarixining o'ziga xos belgilarini aniqlashdan tashqari, bu ikki bob "satr ustiga satr" tarzida birlashtirilganda, birinchi farishtaning xabarini tasvirlaydi, ikki ming uch yuz kunlik asosiy ta'limotning mavzusi bo'lgan vayron qiluvchi ikki kuchni aniqlaydi, shuningdek Doniyor o'n ikkinchi bobidagi va Doniyor kitobi muhrdan yechilganda doimo sodir bo'ladigan uch bosqichli sinov jarayonini ham ko'rsatadi.

Ular, shuningdek, Nebukadnetsar 1798-yildagi donolarning ramzi sifatida, to'rtinchi bobdagi ikkinchi tushi bilan bog'liq holda, harakati haqiqiy protestant shoxiga aylanishi kerak bo'lgan Uilyam Millerni ifodalashini ham aniqlaydilar. Adventizmning asosiy haqiqatlarini ifodalovchi Uilyam Millerning ishi Habakkukning ikki lavhasida tasvirlangan bo'lib, Xudo o'sha muqaddas lavhalarning har ikkalasini yaratishda yo'l-yo'riq bergan.

Miller bir necha bashoratli haqiqatlarni to'g'ri ko'ra olmadi, chunki uning bashoratli tarixdagi nuqtayi nazari unga xarob qiluvchi uchta hokimiyat borligini anglashga yo'l qo'ymadi: nafaqat majusiylilik (ajdarho), papalik (mahluq), balki murtad protestantizm ham (soxta payg'ambar). Xudoning inoyatli tadbiri bilan, tarixdagi nuqtayi nazari bilan cheklangan Millerning o'sha bashoratli tushunchalari Habakkukning ikki muqaddas lavhasida ifoda etilmadi.

Doniyorning to'rtinchi bobidagi Navuxadnazarning ikkinchi tushi William Millerning ikkinchi tushini ifodalaydi. Har ikki tush "yetti vaqt"ga taalluqlidir, va Millarning tushi uning ishining 1863-yilda boshlangan rad etilishini ko'rsatadi hamda bu holat Yarim Tun Nidosigacha kuchayib boradi. Har ikkala tush ham sochilib ketish davridan keyin qayta tiklangan shohlik bilan yakunlanadi. Shu sababli, 1798-yilda muhrdan yechilgan Ulay daryosi haqidagi vahiya bevosita murojaat qilishimizdan oldin, Millerning ikkinchi tushini ko'rib chiqamiz.

"Men tush ko'rdimki, Xudo ko'rinmas bir qo'l orqali menga uzunligi taxminan o'n dyuym, eni va bo'yi olti dyuymdan bo'lgan, qora daraxt va nafis qadama marvaridlar bilan g'oyat

san'atkorona bezatilgan bir sandiqcha yubordi. Sandiqchaga bir kalit biriktirilgan edi. Men darhol kalitni oldim-da, sandiqchani ochdim; shunda hayrat va taajjubimga ko'ra, uning ichini har tur va har o'lchamdagi javohirlar, olmoslar, qimmatbaho toshlar hamda har xil kattalik va qiymatdagi oltin va kumush tangalar to'ldirib turganini ko'rdim; va ular sandiqcha ichida o'z-o'z joylariga shu qadar go'zal tartib bilan joylashtirilgan edilarki, shunday joylashgan holda ular faqat quyosh bilangina tenglashtirish mumkin bo'lgan bir nur va ulug'vorlikni aks ettirar edi.

"Yuragim uning mazmunining porloqligi, go'zalligi va qadr-qimmatidan nihoyatda quvongan bo'lsa-da, bu ajoyib manzaradan yolg'iz o'zim bahra olish mening burchim emas, deb o'yladim. Shuning uchun uni xonamdagi o'rta stol ustiga qo'ydim va kimda istak bo'lsa, kelib bu hayotda inson ko'rgan eng ulug'vor va eng porloq manzarani tomosha qilishi mumkinligi haqida xabar tarqatdim.

"Odamlar kira boshladilar; avval son jihatdan oz edilar, ammo bora-bora olomonga aylandilar. Ular ilk bor sandiqcha ichiga nazar tashlaganlarida, hayratga tushib, quvonchdan hayqirar edilar. Ammo tomoshabinlar ko'paygach, hamma gavharlarni bezovta qila boshladi, ularni sandiqchadan chiqarib, stol ustiga sohib yuborar edi. Men egasi sandiqcha bilan gavharlarni yana mening qo'limdan talab qiladi, deb o'ylay boshladim; agar ularning sochilib ketishiga yo'l qo'ysam, ularni avvalgidek yana sandiqchadagi o'z o'rinlariga hech qachon joylay olmas edim; va zimmasimdagi javobgarlik bilan hech qachon yuzlasha olmasligimni his qildim, chunki u nihoyatda ulkan bo'lur edi. Shunda men odamlardan ularga qo'l tekkizmaslikni va ularni sandiqchadan chiqarmaslikni yolvorib so'ray boshladim; ammo men qanchalik yolvorsam, ular shunchalik ko'proq sohib yuborar edilar; endi esa ular ularni butun xona bo'ylab, polga va xonadagi har bir mebel ustiga sohib yuborayotgandek tuyular edi."

So'ng men ko'rdimki, ular haqiqiy javohirlar va tangalar orasiga sanoqsiz miqdorda qalbaki javohirlar va soxta tangalarni sohib yuboribdilar. Ularning tuban qilmishi va noshukurligidan qattiq g'azablandim hamda buning uchun ularni koyib, malomat qildim; ammo men ularni qanchalik ko'proq koyisam, ular haqiqiylari orasiga qalbaki javohirlar va soxta tangalarni shunchalik ko'proq sohib yuborardilar.

"Shundan so'ng men jismoniy jonimda g'azabga to'ldim va ularni xonadan siqib chiqarish uchun jismoniy kuch ishlata boshladim; ammo men bittasini chiqarayotganimda, yana uchitasi kirib kelib, kir-chir, qirindi, qum va turli xil axlatlarni olib kirar edi, toki ular ko'zdan butunlay yashirilib qolgunicha haqiqiy javohirlar, olmoslar va tangalarning har birini qoplab yubordilar. Ular, shuningdek, mening sandig'imni parcha-parcha qilib yirtib tashlab, uni axlat orasiga sohib yubordilar. Men o'yladimki, mening qayg'umga ham, g'azabimga ham hech bir inson e'tibor bermayotgandek edi. Men butunlay tushkunlikka tushib, ruhdan cho'kdim va o'tirib yig'ladim.

"Men shu tarzda buyuk yo'qotishim va zimmasimdagi javobgarlik uchun yig'lab, aza tutib turganimda, Xudoni esladim va U menga yordam yuborishini sidqidildan so'rab ibodat qildim. Shu zahoti eshik ochildi va bir odam xonaga kirdi; shunda odamlarning barchasi xonani tark etdi. U qo'lida chang tozalaydigan cho'tka tutgan holda derazalarni ochdi va xonadagi chang hamda axlatni supurib-tozalay boshladi.

“Men undan iltijo qildimki, u tiyilsin, chunki xarobalar orasida sochilib yotgan ayrim qimmatbaho javohirlar bor edi.

U menga: «Qo‘rqma», dedi, chunki u «ularga g‘amxo‘rlik qiladi».

“So‘ng u tuproq bilan chiqindini, soxta javohirlar va qalbaki tangalarni supurib tashlar ekan, bularning hammasi bulutdek ko‘tarilib, derazadan tashqariga chiqib ketdi, va shamol ularni olib ketdi. Shovqin-suron ichida men bir lahzaga ko‘zlarimni yumdim; ularni ochganimda, barcha chiqindi yo‘qolgan edi. Qimmatbaho javohirlar, olmoslar, oltin va kumush tangalar esa xonaning hamma yeriga mo‘l-ko‘l sochilib yotar edi.

“Shundan so‘ng u stol ustiga avvalgisidan ancha kattaroq va go‘zalroq bir sandiqcha qo‘ydi, so‘ng javohirlarni, olmoslarni, tangalarni hovuchlab yig‘ib, birortasi ham qolmaguncha, ularni sandiqchaga tashladi, garchi olmoslarning ayrimlari igna uchidan ham kattaroq bo‘lmasa-da.

So‘ng u meni: “Kel va ko‘r”, deb chaqirdi.

“Men sandiqqa ichiga qaradim, ammo ko‘zlarim bu manzaradan qamashib ketdi. Ular avvalgi ulug‘vorligidan o‘n karra ziyoda porlar edi. Men ularni sochib yuborib, tuproqda oyoq osti qilgan o‘sha yovuz kishilarning oyoqlari ostida qumda ishqalab tozalangandek, deb o‘yladim. Ular sandiq ichida go‘zal tartib bilan, har biri o‘z o‘rnida joylashtirilgan edi; ularni ichiga tashlagan odamning mashaqqatlaridan hech qanday asar ko‘rinmas edi. Men quvonchimdan qichqirib yubordim, va o‘sha qichqiriq meni uyg‘otdi.” Early Writings, 81–83.

Millerning tushi masalasini keyingi maqolada ko‘rib chiqamiz.

Quyida Uilyam Millerning ikkinchi tushi uchun kirish keltiriladi; uni Jeyms Uayt Millerning tushini Advent Herald’da nashr etganida yozgan.

“Quyidagi tush ikki yildan ortiq vaqt avval Advent Herald jurnalida nashr etilgan edi. Men o‘shanda u bizning O‘tgan Ikkinchi Advent tajribamizni ravshan ko‘rsatib berishini va Xudo bu tushni tarqalib ketgan suruv manfaati uchun berganini ko‘rdim.

“Rabbiyning buyuk va dahshatli kunining yaqinlashayotganining alomatlari orasida Xudo tushlarni ham qo‘ygan. Qarang: Yoel 2:28–31; Havoriylar 2:17–20. Tushlar uch yo‘l bilan kelishi mumkin; birinchidan, «ko‘p tashvish tufayli». Qarang: Voiz 5:3. Ikkinchidan, Shaytonning iflos ruhi va aldoviga duchor bo‘lganlar, uning ta’siri orqali tushlar ko‘rishlari mumkin. Qarang: Qonunlar takrori 8:1–5; Yeremiyo 23:25–28; 27:9; 29:8; Zakariyo 10:2; Yahudo 8. Uchinchidan esa, Xudo O‘z xalqini farishtalar va Muqaddas Ruh vositachiligi orqali keladigan tushlar bilan har doim ham, hozir ham ozmi-ko‘pmi o‘rgatib kelgan va o‘rgatmoqda. Haqiqatning ravshan nurida turadiganlar, Xudo ularga qachon tush berganini biladilar; va bunday kishilar yolg‘on tushlar bilan aldanib, yo‘ldan ozdirilmaydilar.”

“Va u dedi: Endi so‘zlarimni eshitinglar; agar orangizda bir payg‘ambar bo‘lsa, Men, Egamiz, O‘zimni unga vahiyda ayon qilaman va u bilan tushda gaplashaman.’ Sahroda sanash 12:6. Yoqub dedi: ‘Egamizning farishtasi menga tushda gapirdi.’ Ibtido 31:2. ‘Va Xudo suriyalik Lobonga kechasi tushida keldi.’ Ibtido 31:24. Yusufning tushlarini o‘qing [Ibtido 37:5–9], so‘ngra ularning Misrda qanday bajo bo‘lgani haqidagi qiziqarli hikoyani o‘qing. ‘Givonda

Egamiz Sulaymonga kechasi tushida zohir bo‘ldi.’ 1 Shohlar 3:5. Doniyor kitobining ikkinchi bobidagi ulkan va muhim tasvir ham tushda berilgan edi, shuningdek yettinchi bobdagi to‘rt maxluq va hokazolar ham. Hirod go‘dak Najotkorni yo‘q qilishga urinayotganida, Yusufga tushda Misrga qochish haqida ogohlantirish berildi. Matto 2:13.

“OXIRGI KUNLARDA shunday bo‘ladiki, deydi Xudo, Men O‘z Ruhimdan barcha insonlar ustiga to‘kaman; va o‘g‘illaringiz hamda qizlaringiz bashorat qiladilar, yigitlaringiz vahiylar ko‘radilar, qariyalaringiz esa tushlar ko‘radilar.’ Havoriylar 2:17.

“Bashorat in’omi, tushlar va vahiylar orqali, bu yerda Muqaddas Ruhning samarasidir va oxirgi kunlarda alomatni tashkil etadigan darajada namoyon bo‘lishi kerak. U Injil jamoatining in’omlaridan biridir.

“‘Va U ba’zilarni havoriylar, ba’zilarni esa PAYG‘AMBARLAR, ba’zilarni xushxabar voizlari, ba’zilarni esa cho‘ponlar va muallimlar qilib berdi; toki muqaddaslar kamolga yetkazilsin, xizmat ishi uchun, Masih tanasining bunyod etilishi uchun.’ Efesliklarga 4:11–12.”

“‘Xudo jamoatda ba’zilarni tayin qildi: birinchidan havoriylar, ikkinchidan esa PAYG‘AMBARLAR,’ va hokazo. 1 Korinfliklarga 12:28. ‘PAYG‘AMBARLIK QILISHLARNI pisand qilmay qo‘ymang.’ 1 Salonikaliklarga 5:20. Shuningdek Havoriylar 13:1; 21:9; Rimliklarga 7:6; 1 Korinfliklarga 14:1, 24, 39 ga qarang. Payg‘ambarlar yoki payg‘ambarlik qilishlar Masih jamoatining binoyidligi uchundir; va Xudoning kalomidan ularning xushxabarchilar, cho‘ponlar va muallimlardan oldin to‘xtashi kerak bo‘lganini isbotlay oladigan hech qanday dalil keltirib bo‘lmaydi. Ammo e’tiroz bildiruvchi deydi: ‘Shunchalik ko‘p soxta vahiylar va tushlar bo‘lganki, men bunday narsalarning birortasiga ham ishonch bildira olmayman.’ To‘g‘ri, Shaytonning o‘z qalbakisi bor. U har doim soxta payg‘ambarlarga ega bo‘lgan, va albatta biz ham uning mana shu aldov va zafarining so‘nggi soatida bundaylarni kutishimiz mumkin. Qalbakisi mavjud bo‘lgani uchun bunday maxsus vahiylarni rad etadiganlar, xuddi shunday asos bilan bir qadam nariga o‘tib, Xudo hech qachon insonga tushda yoki vahiyda O‘zini ayon qilmagan, deb inkor etishlari ham mumkin, chunki qalbakisi har doim mavjud bo‘lgan.”

“Tushlar va vahiylar — Xudo O‘zini insonga ayon qilgan vositadir. Shu vosita orqali U payg‘ambarlarga so‘zlagan; U bashorat in’omini Injil jamoatining in’omlari qatoriga qo‘ygan va tushlar hamda vahiylarni «OXIRGI KUNLAR»ning boshqa alomatlari qatoriga kiritgan. Omin.

“Yuqoridagi mulohazalardagi maqsadim e’tirozlarni Muqaddas Yozuvlarga muvofiq tarzda bartaraf etish va o‘quvchining ongini quyidagilar uchun tayyorlashdan iborat bo‘lgan.” James White.